

YAYINLAR ÜZERİNDE

Özbek Grameri (Özbekische Grammatik) A. von GABAIN, *mit Bibliographie, Lesestücken und Wörterverzeichnis, mit einer Karte von Turkestan, mit Ortsnamen in Ozbekischer Form. Portu Linguarium Orientalium XXV, 278 S. Otto Harrassowitz, Leipzig und Wien 1945.*

Yukarıdaki başlıkla yayımlanmış olan eser, sadece bir gramer kitabı değildir, müellifin bundan evvel yayımlanmış olduğu *Alttürkische Grammatik'de* olduğu gibi, burada da kitabın arkasına metinler, geniş bibliyografya ve zengin bir söz dizimi eklenmiştir. Üstelik 18 sahifelik bir Giriş'le Yazı dilinin tarihî gelişmesiyle beraber, biraz tarihî malûmat, bugünkü Özbekistan'ın idarî taksimatı ve ahali hakkında son devrin tarihî cereyanı ve bu devir içinde kullanılan yazı ve imlânın tarihçesi gibi, oldukça geniş ve değerli bilgiler de verilmektedir. Kitabın arkasına konan Garbî Türkistan'ın haritasında yer isimleri Özbek şivesiyle tesbit edilmiştir.

Giriş e yazı dilinin tâ eskidenberi türlü şiveler halinde dallanarak inkişaf etmesini anlatmakla başlar. Meselâ Orhon anıtları ve Uygur kitabelerinin dilinin X - XIII. yüzyıllarda gelişmiş olan Karahanîler devri dilinden biraz farklı olduğunu belirtir. Bunu mütaakıp devirde yazı dili Cengiz'in evlâtlarından Cuçi'nin Kıpçak Ulsu hükümdarlığı devrinde Kıpçak sahasında tekâmül etmeğe başlar ve daha sonra da yüz yıl devam eder. Bu dil Karahanîler edebî diline biraz Kıpçak ve Oğuz unsurları katmakla tefrik edilir. TimurOğulları devrinde de Cuçi'nin edebiyat ananesi devam ettirilir, daha sonra edebî dil Oğuz ve Kıpçak unsurlarını atarak, onun yerine mahallî şiveyi katar. Bugün Çağatay edebiyatı adıyla anılan edebî dil, bu devirden itibaren türlü merhaleler geçirerek devam edegelmektedir. Müellif haklı olarak Samoyloviç tarafından işlenmiş

olan bu nazari tasviri «Arbeitshypothese» olarak vasıflandırmakta ve hakikî durumun çok daha mürekkep olduğunu tahmin etmektedir. Böylece Özbeklerin yazı dili de Çağatay edebî dilinin devamıdır, fakat son devrede konuşma dili bu edebî dilin yerini tutarak yazı diline de geçmiştir.

Yazı dili inkişafına ait malûmatı mütaakıp, Özbekler ve bugünkü Özbekistan'ın ahali ve idarî taksimatı şehir ve kültür durumu hakkında malûmat verilmektedir. Yazı ve alfabe bahsinde yeni yazının neveleri biraz gözden geçirilmiştir. Yazı ve imlânın 1917 inkılâbından sonra, ikinci cihan harbine kadar olan yirmi yıllık devrede beş defa değiştirilmiş olduğunu, bu şerait altında bir ilim adamının, kelimeleri ancak türlü türlü şekilleriyle gösterebileceğini, doğru imlâ ve fonetikle kelimeleri tesbit etmenin imkânı olmadığını belirtmektedir. Müellif, bu yüzden, en çok kullanılmış (1929-37 ye kadar devam eden) ve oldukça iyi işlenmiş olan Lâtin alfabesi imlâsını tatbik etmeği tercih etmiştir. Bu bakımdan bu gramer yazı dili grameri sayılır. Müellif kendisi de § 291 de *t, d* şuhudî maziden bahsederken, telâffuz *t* olduğu halde yazılış usulünün *d* olduğunu kaydetmektedir. Böylece meselâ -ib, §276 -lab 'da olduğu gibi tonsuz söylenmesi icab eden son sesler de tonlu olarak gösterilmiştir.

Gramer, son harbin getirdiği harb esirlerinin yardımıyla meydana getirilmiştir. Müellif Ön söz'ünde birçok şeylerin müsebbibi olan harbin, türlü Türk kavimleri mensuplarından yüzbinlerce genci Almanya'ya getirip dökmekle, Alman ilmi ve türkologiyi için büyük bir fırsat ve aynı zamanda mühim bir vazife yüklemiş olduğunu tebarüz ettirerek, şimdye kadar Osmanlı Türkçesi çerçevesini pek de aşmamış olan türkoloji'nin Rusya Türkleri hakkında pek az bir şey bildiğini ve bu bölümlerin ihmal edildiğini kaydetmektedir.

Gramer, yüksek seviyedeki Alman

türkolojisinin ve ilim görüşünün bilhassa şu bakımlardan parlak bir eseridir: yalnız bir dil malzemesi değildir; aynı zamanda bu dili konuşanların kültür ve içtimaî hayat şartları da incelenmekte, böylece bu dilin sahipleri bir içtimaî varlık olarak ortaya konmaktadır. Diğer bakımdan üstad müellifin, bu dili pratik bilenlerin fevkında olarak, yüksek bir Türk dili kültürünü taşıması, diğer Türk lehçelerini nazarı olarak bilmesi, Eski Türkçenin de en iyi araştırmacılarından olması dolayısıyla, eser, sadece tasvirî bir gramer değil, aynı zamanda tahlilî, ilmî bir gramerdir ve tarihî gramere çok elverişlidir. Bütün gramer boynuna müellif bazı gramerlerde müşahade edildiği gibi malzemesinin kurbanı değildir. Bilâkis, malzemeyi mümkün olduğu kadar fazla bölümlendirmeye uğraşmaktadır. Hattâ, bu yüzden oldukça yüklü olan eser, bazı misal verme hususunda kıt kalmaktadır. Eserin tasnifi de diğer gramerlere nisbeten yenilikler arz etmektedir. Bunun başlıcası isim tasrif eklerinin teşkil eki olarak da alınışdır. Öyle ki, bütün *kasus*, yani isim tasrifî bahsi (§§ 123-229) ikiye ayrılarak, şekil ve fonksiyon bakımından ele alınışın ve bu ikiye ayrılıştâ da akkuzatif hariç bütün isim halleri teşkil ve tâbir nüanslarıyla incelenmiştir.

Bundan böyle isim tasrifî bahislerinin mühim bir kısmını tâbirler teşkil etmektedir. Bazan da bu teşkillerin zarf olarak kullanıldıkları yerlerde, zarf madde-sine meselâ § 188 in ve § 199 un sonunda ve § 165 in başında, § 372 de olan *Ad-verbiale Bestimmung* bahsindeki izahlara dikkat nazarı çekilmiştir. Bu hususlar, *Wortbildungstheorie*, Grundsatzliches başlığıyla §§ 21-25 te, kelime teşkilinin esasları olarak ele alınmış, *kasus* ve kelime teşkilî bilgisinin ikiye ayrılışı çok güzel aydınlatılmıştır. Bundan başka § 194 te ablatif fonksiyonlarının başında bu hususta: "Bazan, bir kelime teşkilinden bahsetmî midir, etmemeli midir, belli değildir, böyle durumda kullanılışa göre karar verilir, *-dan* tasrif eki olarak, cemi ve iyelik eklerinden sonra gelir, teşkil eki olarak da bunlardan evvel gelmektedir,, denir.

İlk önce, grameri başka türlü gör-

meğe alışık kimseler için, tasrif bahsinde bir sürü tâbirlerle karşılaşmak şaşırtıcı mahiyettedir. Fakat kül olarak alındığı zaman, bu yeni metodu beğenmemek, onu takdir etmemek kabil değildir. Öyle ki bu şekilde, belli olmıyan birçok kıymetli bilgiler değerlendirilerek, bu lehçenin hususiyetleri önümüze serilmiş olmaktadır. Görülüyor ki, gramer tertipleme bakımından oldukça geniş tutulmuştur. Fakat diğer taraftan, bu yüzden sintaks kısmı hifzedilmiş duruma gelmiştir.

Bundan başka, gramer İstılahları olarak Özbekçe ders kitaplarında rastlanan ıstılahların da mümkün olduğu kadar her yerde verilışı, gramerin mahallî ve canlı kullanılışına önem vermek istenilmiş gibi geliyor. Bunların büyük bir kısmının Türkçiyede mektep kitaplarında kullanılan ıstılahlardan çok daha iyi olduğunu itiraf edemeliyiz. Meselâ: müfret ve cemi = *birlik* ve *köplük*; nominatif ve *kasus indefinitus* = *baş kelış*; genitif = *karatgıç kelışi*; datif = *cönelış kelışi*; akkuzatif = *tüşüm kelışi*, lokatif — *oran kelışi*; ablatif = *köçüm kelışi*; iktidar fiili = *küç fe'l* ve başkalar.

Maddeler içinde bir bahsi daha iyi izah edebilmek için, iyi mukayeseler verilmiştir; Meselâ bir çok yerlerde Türkiye Türkçesiyle mukayese vardır.

§ 183 te diğer Türk lehçelerinde *kasus indefinitus* kullandıkları yerde, Feraarie'de bir akkuzatifin kullanılışı, veya § 187'de olduğu gibi, lokatiften bahsedildiği zaman, Semerkant ve Taşkent'te lokatif yerine datifin (-ka, -ga) kullanılış tarzı ve bunun edebiyata da geçmesi kaydı vardır. § 192 de ablatiften bahsedilirken, eski *-dan*, *-tan* ekinin bazan, çok seyrek olmak üzere eski ek olarak kullanıldığını, Kâşgar ve Türkistan şehri şivelerinde bunun halâ da yaşadığı kaydedilmektedir.

§ 246 da mülkiyet eklerinin fiil tasrif ekleri olarak kullanılışı gösterilmiştir ki çok faydalıdır. Müellif bunu ilk önce *Eski Türk-Gramerî*'nde tatbik etmişti, böylece eklerin tasrih edilmesi öğretim bakımından çok ferahlandırıcıdır. § 261 de sayılar (sanlar) gösterildikten sonra § 262 den itibaren yine teşkil bakımından ele alınmış, karakteristik tarafları incelenmiş (meselâ bir'in kullanılışı), mekteplerde gösterilen

hesap tâbirleri, ölçüler (ölçev sanı) dahi mevzuun içine alınmıştır. § 273 ten itibaren *konverb'ler*, yani şimdiye kadar *gerundif* veya *gerundium* adıyla adlandırdığımız, fiilin zarf şekilleri incelenmiştir, bunlara da yalnız *konverb* gözüyle bakılmamış, umumiyetle (§§ 278, 279, 284 te olduğu gibi) kullanılış şekli nazarı itibara alınmıştır.

§§ 312 - 368 de tasvirî ve yardımcı fiiller çok iyi işlenmiştir; umumiyetle fiil bahsi büyük vukufla tekemmül ettirilmiştir. § 369 daki *Verbale Adverbia* bahsi tasvirî ve yardımcı fiillerden ayrılmak üzere çok münasip düşmüştür. Fiiller bahsinde ekseriyetle, cümlede olan karakteristik noktalara dikkat celbedilmiştir.

Verilmiş misaller arasında, Almanca tercümede yanlışlıklar vardır. Bu cümleden § 286 tamamen yanlıştır; *kaldırğaç* 'Schwalbe'. kırlangıç mânasındadır, bu kelime yanlış anlaşılabilir -*gaç* zaman zarfı bahsine sokulmuştur. Eser bir daha basıldığı zaman, bu gibi cümle hatalarını (Alman tâbiri ile *Schönheitsfehler*) ortadan kaldırarak bastırılmalıdır. Mümkün olursa 10-15 sahife arttırmak suretiyle sintaks bahsini de biraz fazla ele alarak genişletmelidir. Çünkü gramer tertip ve tasnif bakımından muvaffak olmuş bir eser sayılır, biraz kısa düşmüş olan bu kısmı, ayrı bir bahis halinde işlemeğe değer !¹

Türk Lehçeleri Doçenti
Dr. Saadet ÇAGATAY

¹ Bibliyografya olarak şunları gösterelim :

Lügatler :

Ümer Ehmecanov ve Burhan Ilyazov, Özbekçe Rusça lügat, Taşkent 1931, 426 S.

K. D. Gromatoviç, 'Russko-uzbekskiy slovar', Semerkant Taşkent 1929, 240 S. (Kratkaya grammatika uzbekskogo yazıka).

M. Hesen, Özbekçe siyasi - içtimai lügat, Taşkent 1926, 83 S.

K. Yudahin, Kratkij, uzbeksko : russkiy slovar', Taşkent 1927, 816 S. IV.

Lapin, Karmannyi russko - uzbekskiy slovar' s prilozheniem kratkoy grammatiki, Semerkant 1899.

O. Olufsen, A Vocabulary of the dialect of Bokhara, Kopenhagen, 1905, 59 S.

Sultan Rahman - ku li ve Ebdurrehman Kerem. Rusça Özbekçe mükemmel lügat, Semerkant Taşkent 1927. (Bu Lügat önce 1913-14 de Kazan şehsinde çıkmıştır).

Eski Türkçenin Grameri. — (Alttürkische Grammatik) A. v. GABAİN, Mit Bibliographie, Lesestücken und Wörterverzeichnis, auch Neutürkisch mit vier Schrifttafeln und sieben Schriftproben, zweite verbesserte Auflage ; Porta Lingaarium Orientalium. XXIII, O. Harrasozvitz Leipzig 1950. 357 S- Nachträge.

Bu mühim eserin ilk baskısı 1941 de çıkmış ve aynı derginin I. cildinin 4. sayısında tarafımızdan tanıtılmıştı, İkincisi de, eserin birinci baskısı kadar ferah verici mahiyettedir. Çünkü Türkçenin çok değerli olan eski lehçeler üzerindeki araştırmaları, birçok maddî ve manevî zorluklara rağmen durmamış, devam ettirilmiştir. Bu ikinci yayım birincisine nazaran, gösteriş itibarıyla bir az mütevazî. oldukça kötü kağıtlara basılmış ve bu yüzden birçok güzel klişeler kaba çıkmıştır. Muhteva bakımından, ikinci yayımda bazı hatalar düzeltilmiş, önüne ikinci baskı münasebetiyle bir Önsöz konmuş, arkaya da türlü türlü maddeler üzerinde sahife ve satırları gösterilerek « Nachträge » başlığı altında sekiz sahifelik yeni izahlar, beş sahifelik bibliyografya, bir sahifelik de söz dizimi eklenmiştir. Kitap bunun dışında hacim ve tertip bakımından az değiştirilmiş, ancak bazı maddeler genişletilerek birkaç cümle ile izah ve misallerle arttırılmıştır. Meselâ §§ 44, 45, 50, 64, 70, 86, 117, 130, 132 vb. Herhalde bu yüzden «Nachträge» her maddenin altına değil de kitabın arkasına eklenmiştir.

Maddelerden 90 ve 101.si kaldırılmıştır. Söz diziminde bazı kelimeler çıkarılmıştır, meselâ 334. s. *soklun-* 'gözü kamaş-' *suk-*

V. Reşetov, Kratkij Uzbeksko - russkiy slovar', po materialam sovremennoy uzbekskoy periodičeskoj pressı, Taşkent 1935-

Gramerler ve metinler :

K. D. Gromatoviç, Osnovnoy ucebni uzbekskogo yazıka, Taşkent Semerkant 1930, XV, 448 S.

E. D. Polivanov, Kratkaya grammatika uzbekskogo yazıka, 1927, Taşkent Moskau (müellifin Özbekçe üzerinde 1935 e kadar birçok eserleri vardır).

G. Jarring, Uzbek Texts from Afghan Turkestan, Lund 1938.

G. Jarring, The Uzbek dialect of Qilich, Lund 1937-

K. Menges, Drei özbekische Texte, Leipzig 1933.

lun- şeklinde düzeltilerek arkaya alınmıştır. Ö n s ö z'de müellif bilhassa gramerin içinde kullandığı *konverb* tâbiri üzerinde durarak, Lâtince'den geçmiş olan *gerundium*, *gerundivum* tâbirlerinin Türkçeye uymadığını bu yüzden kendisinin, mongolistlerin kullandıkları *konverb* tâbirini tercih ettiğini anlatmaktadır.

Esas itibariyle yenilikler «Nachträge» de olduğuna göre onlara gelelim : Burada, müellif 11.11 de verdiği notta *at (a)t* gibi yazılan yerlerde vokal farkı olacağını tahmin etmektedir. 45-11 de de *ı* ve *i* farklarını Tibet alfabesiyle yazılmış kitabelerde tefrik edilebildiğine nazarı dikkati çekmektedir. Yine vokaller üzerinde 47 - 16 da, n-lehçesi ve Brahmi yazısıyla yazılmış bazı metinlerde bağlantı vokallerinin kalın olarak da tefrik edilebildiğini belirtmektedir. 43 - 5 'te uzun vokaller üzerinde bazı eski ve yeni bibliyografya gösterilmiştir ; Bu hususta 46 - 14 te de yeni misaller verilmiştir. 53-3 aş. eski *ny* seslerini taşıyan yine birkaç kelime bu cümleden *yany-> yay-* ve Şor için *nan-* vb. eklenmiştir. 61-1 aş. *n-* ile biten mekân zarflarına da misâller ilâve edilmiştir. 92-4 aş. da 3. şahsın müş-takları olarak gösterilen kelimeler içinde Moğolcadan ilham alarak *maru* ' buraya ' kelimesi izah edilmeğe çalışılmıştır. 93-1 de *bu* işaret zamirinin eski Türkçe şeklinin *bo* olabileceği ve Brahmi yazısıyla yazılan kitabelerde o sesinin tefrik edilebildiğini anlatmaktadır. 145. sahifede *berü* ve *maru* (oraya, buraya) şekillerinin mukabili *bır* ' burada ', *yır* ' orada ' şekillerinin mevcudiyeti kaydedilmektedir. 110 S. § 215 te *yrılka - zunun* gibi bir teşkil gösterilerek bir cümle arttırılmıştır.

Fiiller üzerinde : muzariin başlangıcında 111 - 16 aş. «Türk lehçelerinde bazı verbalnomen'ler yavaş yavaş zaman fonksiyonunu almışlardır, yani *verb finit* olarak kullanılmağa başlamışlardır» denerek Türkçede *fil* fonksiyonunun teşekkülünden bahsedilmiştir. 115 - 3'te istikbal *-ğay* ekinin KB'de olan *-ğa* ile aynı olduğu, yani bir verbalnomen olduğu, sonuna da bir nida olan *i* geldiği düşünülmektedir. .

Umumiyetle eserdeki yenilikler : Kâş-gari'den, Maitrisimit'ten misaller, Moğolcadan alınmış ilhamlar, Brahmi ve Tibet yazısıyla yazılmış kitabelerin ortographie'-

sinden öğrenilmiş yeni bilgilerdir. Böylece müellif birinci baskı ile ikincisi arasında geçen dokuz yıl zarfında, bilgisini arttırmış, araştırmalarını da genişletmiştir.

Üçüncü yayım nasip olduğu takdirde şu temennilerde bulunacağız : Söz dizimi kısmında olan Türkçe karşılıkların bazıları yanlışdır. Bu cümleden 293 S- de *alanad-* 'tüken-'yanında 'kuvvetsiz düş-'fiilinin olması ; 304 S- *boyunduruk* 'Nacken, boyun' olarak tertip hatasıyla her iki baskıda da vardır; bu kelimenin Türkçe mukabili 'mezalim, eli altına idaresi altına almak' (Joch, Unterwerfung) olacaktır ki Uygurca *Analytischer Index'te* de bu mâna verilmiştir. 306 S. de *buz-* fiilinin mukabili olarak 'mahvet-, buyur-' duruyor, buyur-fili tertip hatası olarak üstteki *buyur-'aa* karşılığıdır, burada mahvet- yanında *boz-* olacaktır. 333 S. de *sayu* 'jeder, herkes' olarak verilmiştir. Herkesin yerine her, beher' daha doğrudur. 347 S. de *umuğ* 'Hoffnung, unmut' tertip hatası neticesi bir tane *-n-* fazla düşmüş ve umut olacak kelimeyi büsbütün bozmuştur. 349 S. de *üy-* 'erfahren' vasıl ol- karşılığı herhalde 'vakıf ol- tecrübe et-' için bir tertip hatasıdır.

Bundan başka § 154 te *-ğsa-* deverbale Verben olarak gösterilmektedir. Halbuki § 137 de *-ğ-* *-g* deverbale adjektifler olarak mevcuttur. Bunlar *-ğsa* şeklinde *-ğ* ismi üzerine gelmiş denominal fiillerdir. (Bk. S. Şakir İshaki Denominale Verbbildungen in den Türk Sprachen § 82). Aynı şey § 157 *-msın-* şeklinde de *-m-sın-* olmalıdır § 81 deki + sı, + *sir* denom. adj. kaldırılıp § 99 la iktifa edilerek (bk. yukarıdaki kitap § 90, 94), denominal fiiller maddeleri arasına konsa daha iyi olurdu.

İlim ve kültür yolunda çalışan *Porta linguarum orientalium'a* Türk tabiriyle "Allah ömürler versin., temennisinde bulunur, çok güç olan dil sahasında yılmadan ve yorulmadan çalışarak, kültür ve dilimize fedakârane hizmetlerde bulunan müellif Prof. Dr. A. v. GABAİN'e, gelecekteki çalışmalarında da bundan öncekileri gibi başarılar dileriz.

Türk Lehçeleri Doçenti

Dr. Saadet ÇAGATAY

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi

CİLT: VI.

İÇİNDEKİLER

Makaleler t

- Eberhard, W. : *Bugünkü Avrupada etnolojinin esas cereyanları* 1-15
- Ögel, Bahaeddin : *Türk efsaneleri üzerinde incelemeler: Uygurların menş efsanesi* 17-24
- Çağatay, Saadet : *Eski Osmanlıcada fil müştaklarından III. gerundifler* 27-47
- Demircioğlu, Halil : *Antropoloji ve tarih* 49-67
- İnan, Abdülkadir : *Göçebe Türk boylarında evlâtlık müesseseleriyle ilgili gelenekler* 127-137
- Çatbaş, Hasibe : *Fuzûl'nin bir mektubu* 139-146
- Balkan, Kemal : *Eti hukukunda içgüveylik* 147-152
- Hızır, Nusret : *Kavram incelemeleri II.* 153-155
- Darago, Reşat Nuri : *XVI. ve XVII. asırlarda Türk ve Fransız şairlerinin müşterek konuları* 157-164
- Baykal, Bekir Sıtkı : *Şark buhranı ve Sabah gazetesi* 219-258
- Ögel, Bahaeddin : *Çin kaynaklarına göre Wu-sun'lar ve siyasi sınırları hakkında bazı problemler* 259-278
- İnan, Abdülkadir : *Eski Türklerde ve foklarda ant* 279-290
- Sanır, Ferruh : *Ankara ve çevresinin iklimi: hakkında* 291-318
- Kürkçüoğlu, Kemal Edib : *Fuzûl'nin bilinmiyen şiirlerinden birkaçı* 319-328
- Darago, Reşat Nuri : *XVIII. asırda iki Fransız ahlâkçısı* 329 331
- Hızır, Nusret : *Kavram incelemeleri III.* 339-341
- Kurat, Akdes Nimet : *Kuteybe b. Müslim'in Hvarizm ve Semerkand'i zaptı (H. 93-94 = M. 712)* 385-425
- Ögel, Bahaeddin : *Türk kılıcının menş e ve tekâmülü hakkında* 431-460
- Atademir, Hamdi Ragıp: *Porphyrios ve Ebheri'nin İsağocileri* 461-468
- Oğuz, Mevlûd : *Taceddin Oğulları* 469-487
- Bilgiç, Emin : *Anadolu'nun ilk tarihî çağının ana hallarıyla rekonstrüksiyonu* 489-513

Avrupa dillerine çevrilen makaleler :

- Ögel, Bahaddin : *Zur Ursprungs - Legende der Uiguren* 24 - 26
 Kurat, Akdes Nimet : *The Conquest of Khwarizm and Samarkand
 by Kutaiba bin Muslim (93-94 hecira, 712
 A. D.)* 426 - 430

Raporlar t

- Tunakan, Seniha : *Antropoloji ve Etnoloji Enstitüsü'nün 1946 47
 ders yılı öğretim gezisi raporu* 165 - 167
 Demircioğlu, Halil —
 İnalçık, Halil : *Tarih Enstitüsünün Orta-Anadolu gezisi* 169 - 187

Tebliğler :

- No. 14: Yalçınlar, İsmail : İstanbul Boğazı civarının vadileri hak-
 kında (Sur les vallees des environs
 du Bosphore) 69-72
 No. 15: İnalçık, Şevkiye : İbn Hacer'de Osmanlılara dair haberler I. 189 - 195
 No. 16: Sanır, Ferruh: 1948 nisanının son haftasında yağan
 kar üzerine 343 - 347
 No. 17: İnalçık, Şevkiye: İbn Hacer'de Osmanlılara dair haber-
 ler II. 349 - 358
 No. 18: Ögel, Bahaeddin: Prof. Alföldi'nin Türklerde çift kırallık
 nazariyesi hakkında tenkîdî notlar
 (Note critique sur la Theorie de la
 Paire royauté chez les peuples tur-
 ques presente par Prof. Alföldi 359 - 360
 No. 19: İnalçık, Şevkiye: İbn Hacer'de Osmanlılara dair haber-
 ler III. 517 - 529
 No. 20: Robert, Louis — Akder, Necati: Anadolu'daki eski çağ şe-
 hirleri (Villes antiques de l'Anatolie) 531 - 542

Yayımlar üzerinde t

- Gürgenli, Ahondof : Kemine (Korkmaz, Zeynep) 73
 Karal, Enver Ziya : III. Ahmet (Kurat, Akdes Nimet) 78
 Kun, T. Halasi : Ettuhfet-üz-Zekiyye çevirmesinin tenkidi do-
 layısıyla (Atalay, Besim) 87
 Kurat, Akdes Nimet : Düzeltmesi lâzımgelen bir ders kitabı hakkın-
 da (Karal, Enver Ziya) 197
 Barthold, W. : Türklerde ve Moğollarda defin merasimi me-
 selesine dair (Ögel, Bahaeddin) 207
 Egeran, Enver Necdet: Tectonique de la Turquie et relations entre
 les unites tectoniques et les gîtes metal-
 liferesde la Turquie (Yücel, Talip) 208

Karal, Enver Ziya	: Osmanlı Tarihi V. cildine dair (Kurat, Akdes Nimet)	361
Kurat, Akdes Nimet	: III. Ahmed (Karal, Enver Ziya)	373
Kurat, Akdes Nimet	: Rusya Tarihi (Kurat, Akdes Nimet)	379
Baydur, Suad Y.	e Antik Felsefe, metinler ve açıklamalar (Atademir, Hamdi Ragıp)	543
_____	: Türkiye'de halk ağzından söz derleme dergisi (Eren, Hasan)	445
Erem, Turgut - Sevin, Nureddin	: Milletlerarası fonetik işaretleriyle konuşma dilimiz (Üçok, Necip)	448
Akyüz, Kenan	: Tevfik Fikret (Duda, Herbert W. - Mansuroğlu, Mecdut)	451

Haberler :

Türkiye Jeoloji Kurumu II. ilmî toplantısı	85
Prof. Hâmit Dereli'nin Dekanlığa seçilmesi (20/1/1948)	86
Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal'ın Senato üyeliğine seçilmesi	86
Doç. Dr. Muzaffer Şenyürek'in Amerika'dan avdeti	86
Batı memleketlerine gönderilecek doçent ve asistanlar	86
Prof. Enver Ziya Karal'ın Ankara Üniversitesi Rektörlüğüne seçilişi (30 nisan 1948)	213
Bedrettin Tuncel'in, İrfan Şahinbaş'ın, Necati Akder'in Profesörlüğe geçişleri (9 Mayıs 1948).	213
Ayşe Onsayla Vecihe Kılıçoğlu'nun Edebiyat Doktoru payesini alışları	213
Doğu Anadolu Araştırma İstasyonu Güneydoğu illeri fotoğraf sergisi	213
Türk Coğrafya Kurumu V. meslek haftası	215
Ankara Üniversitesi III. ders yılı açılış töreni	381
Kültepe kazısı (Tahsin Özgüç-Nimet Özgüç)	381
İzmir Bayraklı kazısı (J. Brock • Ekrem Ağurgal)	381
Brüksel III. Milletlerarası Antropolojik ve Etnolojik Bilimler Kongresine katılan delegemiz (M. Şenyürek)	382
Paris'te toplanan Orientalistler Kongresine katılan Fakültemiz mensupları (E. Z. Karal, A. N. Kurat, O. Turan)	382
Milletlerarası Jeoloji Kongresine Fakültemizden katılan delege (W. J. McCallien)	382
Lizbon Milletlerarası Coğrafya Kongresine katılan delegemiz (C. A. Alagöz)	382
Türkiye Jeoloji Kurumunun III. ilmî toplantısı	383
1948 yılında memleketin çeşitli bölgelerinde ve yabancı memleketlerde yapılan toplu geziler	383
Şinasi Siber tarafından Fakültemiz kütüphanesine armağan edilen kitaplar	383
Fakültemizin 1947-48 ders yılı ekim dönemi mezunları	384

Yazarlar :

Akder, Necati			531
Atademir, Hamdi Ragıp			461, 543
Atalay, Besim			87
Balkan, Kemal			147
Baykal,	Bekir	Sıtkı	219
Bilgiç, Emin			489
Çağatay, Saadet			27
Çatbaş, Hasibe (Bkz. M azı o ğ lu)			
Darago, Reşat Nuri			157, 329
Demircio ğ lu,	Halil	49,	169
Duda, Herbert W.			451
Eberhard, W.			1
Eren, Hasan			445
Hızır, Nusret			153, 339
İnalcık,	Halil		169
İnalcık, Şevkiye			189,349,517
İnan,	Abdülkadir		127, 279
K ar a l, Enver Ziya			197, 373
Korkmaz, Zeynep			73
Kur at, Akdes Nimet			78, 361, 379, 385, 425
Kürkçüo ğ lu, Kemal Edip			319
Mansuro ğ lu, Mecdut			451
Mazı o ğ lu, Hasibe			139
O ğ uz, Mevlûd			469
Ö ge l, Bahaeddin			17, 24, 207, 259, 359, 431
Robert, Louis			531
Sanır, Ferruh			291, 343
Tun ak an, Seniha			165
Ü ç o k, Necip			448
Yalçınlar, İsmail			69
Yücel, Talip			208